

Programma 6 Energie

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Het begrotingsprogramma Energie gaat over de energietransitie als onderdeel van de opgave om verdere klimaatverandering te voorkomen door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen (mitigatie).

Op basis van de Energieagenda 2019-203 en Uitvoeringsagenda Energie 2022-2023 'Urgent en Kansrijk' werkten we in 2022 verder aan de transitie naar een duurzame en energiezuinige samenleving om onze provincie leefbaar, aantrekkelijk en concurrerend te houden. De energiecrisis die in 2022 ontstond als gevolg van de Russische inval in Oekraïne, benadrukt het belang en de urgentie van energiebesparing en het vinden van alternatieven voor aardgas.

Onze aanpak is in lijn met de nationale insteek, al zijn de provinciale beleidsambities nog niet aangepast naar het (inter)nationaal verhoogde ambitieniveau voor broeikasgasreductie: de nationale beleidsinzet voor 2030 ligt op 60% (wettelijk wordt 55% verankerd) en voor 2050 op 100%.

De energietransitie vraagt om het optimaal benutten en uitbreiden van het brede energiesysteem voor elektriciteit, gassen en warmte. Op de langere termijn zal er een nieuw energiesysteem ontstaan met meer flexibiliteit door opslag en conversie van energie, gevoed door bronnen die in de meeste gevallen tijdelijker en lokaler van aard zijn.

Intussen loopt de transitie tegen de grenzen van het huidige systeem aan. In 2022 ontstond naast transportschaarste lokaal ook afnameschaarste voor bedrijven. Brabant heeft actief bijgedragen aan het Landelijk Actieprogramma Netschaarste en is via de Taskforce Transportschaarste de samenwerking met netbeheerders en gemeenten gestart voor het vinden van lokale oplossingen en het versnellen van procedures.

Een grens waar we in 2022 ook mee te maken hadden is het gebrek aan arbeidskrachten; op het gebied van beleidsvorming en technologieontwikkeling en in de uitvoering.

Des te belangrijker was (en is) onze samenwerking als overheden via de RES'en en tussen overheden en industrie via de CES'en, de BEL-groep en de Industrietafel Midden en West-Brabant. De provincie heeft samen met de BOM en TNO (partner in solliance) een samenwerkingsovereenkomst getekend om in de komende 3 jaar een nieuwe innovatieve productielijn te ontwikkelen van een nieuwe generatie flexibele dunne film zonnetechnologie waarmee producten op maat en in massaproductie kunnen worden gemaakt. In de samenwerking met maatschappelijke partners speelden Brabant Geeft Energie (BGE) en het programma Sociale Innovatie Energietransitie (SIE) de hoofdrol.

Verder zijn de fondsvoorwaarden van het Energiefonds aangepast n.a.v. de evaluatie uit 2021, zodat ook investeringen in pilotprojecten mogelijk worden, zoals energieopslag en slimme netwerken. In 2022 is ook de website geo-informatie ontwikkeld van het energiesysteem van Noord-Brabant waarin data (van RES-en) bijeen is gebracht en de Energiemonitor in opgenomen is.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Verduurzaming van de energieopwekking

Omschrijving (toelichting)

Indicator*:

- Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ) (verplichte indicator, bron Klimaatmonitor)
- Opgave opwek hernieuwbare elektriciteit in de RES'en (6,5 TWh in 2030)

*zie programmeerdocument Energie voor inzicht in meerjarige ontwikkelingen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Een deel van de opgave hernieuwbare elektriciteit is gerealiseerd en groot deel zit in de pijplijn en gaat de komende jaren gerealiseerd worden. Echter, inspanning om geplande projecten te realiseren en nieuwe projecten te concretiseren blijft nodig. Gedetailleerde informatie is te vinden in de Monitor energieagenda 2019-2030.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Afspraak Wind op Land 2020, inclusief techniekneutrale verdubbelingsopgave Omschrijving (toelichting)

Indicator	2022	2023	2024	2025
Opgesteld vermogen	685 MW			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2021 was in Brabant een opgesteld vermogen van 299 MW aan windenergie operationeel. De verwachting is dat eind 2022/begin 2023 dit gestegen zal zijn naar ca 430 MW. Grotendeels komt dit door de realisatie van het windpark A16. De techniek neutrale verdubbelingsopgave voor alle provincies tezamen is op 31 december 2020 vastgesteld op 1823 MW. Deze komt bovenop de landelijke taakstelling van 6000 MW wind op land en is niet over de provincies verdeeld. Voor Brabant lijkt een bijdrage daarin van 213 MW reëel (470,5 MW – 257,5 MW in 2020). Deze is/wordt ruimschoots gehaald door middel van zonprojecten. De laatst bekende cijfers m.b.t. zonprojecten zijn die over 2020. Toen stond er in Brabant een omgerekend vermogen van ca 1500 MW aan zon op dak (bedrijven en particulieren) en op land.

In 2023 is per RES-regio 1 maatwerkoplossing voor optimaal en efficiënt gebruik van het energienetwerk gerealiseerd.

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2022	2023	2024	2025
Aantal maatwerkoplossingen voor optimaal en efficiënt gebruik energienetwerk	Per RES-regio 1 maatwerkoplossing dat is opgestart			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 en 2022 is samen met de RES-regio en netbeheerder onderzocht of maatwerkoplossing voor optimaal en efficiënt gebruik van het energienetwerk mogelijk zou zijn. Technisch, ruimtelijk en financieel bleek de oplossing interessant. Om de oplossing daadwerkelijk mogelijk te maken is echter een andere werkwijze nodig van netbeheerder, gemeente én ontwikkelaars. Mede door de gevolgen van de netcongestie op het net van TenneT in Limburg en Brabant in het najaar van 2022 werd duidelijk dat dit op

korte termijn niet mogelijk is. Vanuit de Taskforce Netschaarste zullen we ons nog meer gaan richten op het (mee helpen) realiseren van lokale oplossingen om vraag en aanbod van energie op elkaar af te stemmen.

Regionale Energie Strategieën
Omschrijving (toelichting)

Indicator	2022	2023	2024	2025
Afsprakenkader over governance en uitvoering RES 1.0	Vastgesteld afsprakenkader			
Aantal RES'en		4 opgeleverde voortgangs-rapportages		4 opgeleverde voortgangs-rapportages

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De regio's werken nu aan een voortgangsrapportage die voor 1 juli 2023 bij NP RES moet worden ingediend.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Verminderen emissies broeikasgassen

Omschrijving (toelichting)

Indicatoren*:

- (Verplicht) Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2-equivalenten) in tonnen uitstoot (bron Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030 10.7 Mton)
- Emissie gerelateerd aan energie: totale CO2- emissie in tonnen uitstoot (bron Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030: 7,6 Mton)
- Verbruikte energie totaal in PJ (bron: Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030: 240 PJ)

*zie programmeerdocument Energie voor inzicht in meerjarige ontwikkelingen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij minder verbruik van fossiele brandstoffen voor de energievoorziening, door energie besparing of opwek van hernieuwbare energie, neemt de uitstoot van CO2 af. Er lijkt een dalende trend te zijn ingezet in CO2 uitstoot sinds 2017. Een deel hiervan is het effect van verminderde activiteit in de coronaperiode. Gedetailleerde informatie is te vinden in de Monitor energieagenda 2019-2030.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bevorderen naleving van de wettelijke energiebesparingsverplichtingen bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag

Omschrijving (toelichting)

Via toezicht en handhaving door de omgevingsdiensten wordt er op toegezien dat de energiebesparingsmaatregelen bij bedrijven daadwerkelijk worden gerealiseerd. Hiermee bevorderen we de vermindering van de broeikasgasemissies en bevorderen we tegelijkertijd een gelijk speelveld. In 2023 is in principe 100% van de energierelevante bedrijven gecontroleerd door de omgevingsdiensten. Echter, op het moment dat de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking treedt, wijzigt de wetgeving in die zin dat het toezicht op basis van de huidige regels niet meer uitvoerbaar is. De vergunningsvoorschriften waar nu op gecontroleerd wordt, vervallen op dat moment namelijk van rechtswege. Er komen andere regels voor in de plaats. De impact hiervan is op dit moment nog niet bekend.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Het aandeel van bedrijven dat gecontroleerd is door de omgevingsdiensten	75%	100%		
Aandeel van de bedrijven dat maatregelen treft/voldoet		75%	100%	

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 juli 2023 wordt de bestaande wettelijke energiebesparingsplicht geactualiseerd. Dit was voorzien met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het huidige toezicht (energiecontroles) wordt uitgevoerd door de omgevingsdiensten op basis van de vergunningsvoorschriften. Deze vergunningsvoorschriften vervallen van rechtswege bij inwerkingtreding van de nieuwe energieregels. Wat inhoudt dat de kans aanwezig is dat wij de indicator van 100 % uitgevoerde energiecontroles op basis van de huidige wetgeving niet gaan halen. De exacte cijfers met betrekking tot de indicator van de uitgevoerde energiecontroles bij bedrijven onder provinciale bevoegd gezag worden meegenomen in de volgende burap. Ook onder de nieuwe wetgeving gaan wij het toezicht op de energiebesparingsplicht voortzetten.

We ontwikkelen een aanpak voor de verduurzaming van (maatschappelijk) vastgoed

Omschrijving (toelichting)

Indicator	(2021)	2022	2023	2024	2025
Ontzorging maatschappelijk vastgoedeigenaren	20-30	40-55	40-55		
* Aantal deelnemende vastgoedeigenaren					
* Beoogd aantal verduurzaamde vastgoed objecten	0	20-40	30-50	50-70	30-50

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor 84 vastgoed objecten zijn advies trajecten ingezet waarvan 20 geheel tot en met de uitvoering zijn doorlopen. 17 vastgoedeigenaren hebben inmiddels een intentieovereenkomst ondertekend voor de verduurzaming van hun vastgoed. Doordat het advies ook de uitvoering van het werk beslaat zijn de doorlooptijden van de advies trajecten langer dan beoogd. In het eerste kwartaal van 2023 worden scenario's opgesteld om alsnog aan de doelstelling te voldoen.

Mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

Zie programma 8 "Basisinfrastructuur Mobiliteit" m.b.t. duurzaam bouwen en beheren van provinciale infrastructuur en 100% elektrische bussen in concessies in Brabant.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Bijdrage leveren aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- Bijdragen aan de ontwikkeling van oplossingen voor opslag en conversie voor een haalbare en betaalbare energietransitie

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Een memo aan Provinciale Staten van gedeputeerde Spierings is op 20 juni 2022 aangeboden met een stand van zaken en overzicht van de energieopslagtechnologieën

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ontwikkelen van een aanpak om ontwikkelingen in vraag- en aanbod van energie enerzijds en ontwikkelingen in beschikbare netcapaciteit anderzijds met en tussen diverse partijen op elkaar af te stemmen

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In de tweede helft 2022 is door de speciaal coördinator netschaarste Brabant/Limburg een Landelijk Actieprogramma Netschaarste opgeleverd, gericht op het opheffen en voorkomen van congestie op het elektriciteitsnet voor de kortere termijn. Beide provincies hebben een belangrijke rol gespeeld in het aanleveren van ervaringen en adviezen voor dit actieprogramma. De opzet voor de provinciale taskforce

netschaarste heeft hierin een belangrijke rol gespeeld. Voor de middellange termijn is met de RES-regio's en netbeheerders een proces opgestart voor een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. Insteek van dit programma is om als overheden en netbeheerder meer regie te hebben op opwek en afname van energie en de daarvoor benodigde energie infrastructuur. Medio 2023 moet de eerste pMIEK door de provincie worden opgeleverd. Daarnaast is in 2022 een energiesysteemstudie voor de provincie opgestart, bedoeld om meer inzicht te krijgen in noodzakelijke aanpassingen aan het energiesysteem en op basis daarvan proactief met netbeheerders en RES-regio's te gaan acteren.

Realiseren van een strategisch netwerk van (semi-)publieke laadpunten

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2022	2023	2024	2025
Verhouding (semi-)publieke laadpunten / elektrische personenvoertuigen	Minimaal 1 (semi-)publiek laadpunt per 5 elektrische personenvoertuigen	Minimaal 1 (semi-)publiek laadpunt per 5 elektrische personenvoertuigen		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2022 is er binnen Brabant sprake van een verhouding van 1 laadpunt per 4,7 elektrische personenvoertuigen. De acties die medio 2022 door provincie, gemeenten en contracteigenaar zijn doorgevoerd voor een snellere plaatsing van laadpalen, hebben daarmee hun vruchten afgeworpen.

Stimuleren netwerksamenwerking rond en eerste uitrol van innovaties in de energie-infrastructureur

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2022	2023	2024	2025
Opslag en conversie voor een haalbare en betaalbare energietransitie		2 pilots gestart		
Uitrol van een nieuwe technologie een bijdrage levert aan het eerder en/of tegen geringere kosten behalen van de provinciale energiedoelstellingen		1 project gestart		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

2 pilots Opslag en conversie: (1) Cellcius: waarbij verkend wordt of een mobiele zoutbatterij kan worden ingezet voor de verwarming van een woonwijk in Sint-Oedenrode of Eindhoven. (2) Frankenthalerstraat Breda: gebiedsontwikkeling waarbij toegewerkt wordt naar een open energiesysteem van de toekomst met een belangrijke rol voor zware laadinfrastructuur en opslag van energie.

1 project gestart: Kempisch bedrijventerrein als onderdeel van een toekomstige systeemoplossing.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij;
- Energiefonds Brabant;
- Innovatiefonds Brabant;
- Enexis NV/ Enpuls.

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

6. Energie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022 oorspronkelijk	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022 realisatie	Vershil begroting - realisatie
<u>Lasten</u>				
Programmalasten	7.777 N	6.570 N	5.037 N	1.534 V
Toegerekende organisatiekosten	5.119 N	3.611 N	3.475 N	137 V
Totaal Lasten	12.896 N	10.181 N	8.511 N	1.670 V
<u>Baten</u>				
Programmabaten	181 V	1.315 V	1.065 V	250 N
Bijdrage in toegerekende organisatiekosten	0	0	0	0
Totaal Baten	181 V	1.315 V	1.065 V	250 N
Saldo van baten en lasten	12.715 N	8.866 N	7.446 N	1.420 V

Verschillenanalyse

6. Energie - Afwijking lasten (bedragen x € 1.000)	1.670
	V

Ontwikkeling Energieprojecten	1.243
	V

De uitgaven m.b.t. (grote, innovatieve) energieprojecten zijn soms lastig in een bepaald jaar te plannen. Bijvoorbeeld de subsidie voor Sociale Innovatie, deze wordt niet meer in 2022 verleend maar schuift door naar 2023 (€ 1,2 mln.). Een bedrag ad € 690.000 wordt gedekt uit BA-middelen en wordt daarom voorgesteld om over te hevelen.

SPUK ontzorgingsloket	284
	V

Geplande uitgaven m.b.t. SPUK ontzorgingsloket ad € 284.000 zijn niet in 2022 gerealiseerd maar schuiven door naar 2023. Dit bedrag is budgetneutraal, ook aan de batenkant ontstaat een lagere realisatie.

Toegerekende organisatiekosten	137
	V

De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde uren-inzet lager uit. De capaciteit m.b.t. transportschaarste was geraamd op 3 fte, maar hiervan is maar 0,8 fte benut kunnen worden. Bij jaarrekening 2022 zal daarom worden voorgesteld om 2,2 fte over te hevelen (t.i.v. rekeningresultaat 2022.).

Overige: saldo van overige lagere en hogere lasten	7
	V

6. Energie - Afwijking baten (bedragen x € 1.000)	250
	N

SPUK ontzorgingsloket	284
	N

Zie toelichting lasten

Overige: saldo van overige lagere en hogere baten	34
	V